

**EXPERIENȚA *EPIFANIEI* LUI DANIEL TURCEA
MĂRTURIA LUCIEI TURCEA, SORA POETULUI**

Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit Teofan,
Preasfințite Părinte Episcop-Vicar Calinic,
Preacucernici părinți,
Preacuvioși părinți și preacuvioase maici,
Distinsă adunare,

Mare-i Dumnezeu! Trăim o clipă de mare emoție și bucurie duhovnicească! În mijlocul atâtor întâmplări apocaliptice, care zguduie lumea din temelii, iată că apare, ca o floare rară și luminoasă, care înflorește o dată după mulți ani, o carte la care Daniel nici nu ar fi îndrăznit să viseze vreodată; căci spusele lui pe patul de suferință, înainte de a pleca, sunt clare: „Ce-am avut de spus am spus în «Epifania», dar ce-am scris acum, *adevărata Epifanie*, este ceva ce *nu va mai putea apărea niciodată*, indiferent ce orânduire ar fi, pentru că eu am scris despre Dumnezeu pe față, fără subînțelesuri, și asta nu convine nimănui; doar pe vremea Mântuitorului nu erau comuniști și tot L-au omorât!”.

Este o carte despre ceea ce dorește Dumnezeu să fie făptura Sa cea mai de preț, omul. Vorbește despre bucuria de a trăi în Hristos, despre credință, nădejde și dragoste, despre mila pentru sărmanii și străinii lumii, despre bunătate, blândețe și smerenie, despre iertare, despre tot ceea ce-l poate îmbrăca pe „fiul risipitor” în *Slava cea Dintâi*.

Niciodată nu m-am simțit cât de cât vrednică a vorbi despre Daniel, m-am considerat întotdeauna un „pigmeu” pe lângă el, care era un „urias”. Aveam o anumită sfială în fața personalității și delicatității lui covârșitoare. Niciodată nu se mulțumea cu puțin, întotdeauna epuiza subiectul, mergea până-n adâncul esențelor. Ca frate și soră, ne respectam atât de mult unul pe altul, încât de multe ori

ne surprindeam spunând și gândind la fel. Poate de aceea mi-a citit și răsцитit tot ceea ce scriam, iar părerea mea – care nu aveam cultura lui – conta tot atât de mult pentru el, cum conta părerea doamnei preotese Maria pentru părintele Dumitru Stăniloae, care i-a citit și *Dogmatica*, după cum mi-a spus.

Mai multe șocuri, greu de suportat, care mi-au marcat viața, m-au făcut să cred și să înțeleg că *Bunul Dumnezeu m-a cercetat cu blândețe dar morții nu m-a dat*; deși eu l-am supărat mult, îndrăznind să mă cred, cu obrăznicie, mai bună decât alții și lucrând fapte vrednice de plâns. Pentru aceasta mi-am propus cu strășnicie să-i las pe cei care l-au cunoscut sau i-au fost prieteni să vorbească despre Daniel.

În ceea ce mă privește, mi-am dorit să-mi acopăr conștiința cu un vâl al uitării, fiind cu desăvârșire nevrednică de-a emite vreo părere în ceea ce-l privește pe fratele meu. Am socotit că Daniel, cu o sinceritate debordantă, se prezintă singur: „O, Doamne,/ în trupul acesta aproape înfrânt,/ în sângele acesta potrivit,/ ce rug, ce rug și-a aprins/ copleșitoarea sa viață?/ Sfârșește-te noapte,/ începi *Taină!*”. Ba, mai mult, că Părintele Stăniloae, cel mai important teolog al secolului XX, a spus tot ceea ce se poate spune în privința competenței, despre el, recomandându-mi să-l public în cadrul Bisericii.

Acum, când Dreptslăvitoarea Biserică Creștină l-a apreciat, prin IPS Teofan și Pr. Sever Negrescu (cărora nu am cuvinte să le mulțumesc pentru binele făcut), am considerat de cuviință să-L implor pe Dumnezeu să pot să spun și eu ceva despre viața lui Daniel, mai ales că locuiesc într-un așezământ social al Patriarhiei, la Mănăstirea Christiana din București, pe care îl consider un *colț de rai*. Pentru această imensă binefacere mulțumesc mai întâi Bunului Dumnezeu, apoi Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și tuturor celor de care a depins șederea mea aici.

Așa cum spun prietenii lui, Daniel a fost întotdeauna un om bun, milostiv, sincer, cu inima în palmă, pentru fiecare. Dar când a scris *Entropia* trăia așa cum scria: fuma pipă, bea cafele tari, băuturi tari, umbla cu femei pe care apoi le disprețuia, considerându-le proaste; trăia un iad al omului deznădăjduit, care-L caută pe Dumnezeu cu disperare și ajunge în mijlocul unei mlaștini, unde-l ademenește o superbă floare carnivora. De aceea nu a mai

vrut să știe de această carte – care, după spusele lui, îi va atârna de gât ca o piatră de moară până la Judecată (!) – odată întors la Dumnezeu.

În *Epifania* Îl află pe Dumnezeu, Cel Unul în Trei Persoane, o află pe Preacurata Sa Maică, se întâlnește cu sfinții, o dată pentru totdeauna!

O sută de ani de-ar mai fi trăit, tot asta ar fi scris. Este limpede: *Entropia* – mândrie, *Epifania* – smerenie.

Când L-a redescoperit pe Dumnezeu (până la 14 ani se împărtașea regulat, datorită mătușii la care a crescut) și L-a scos la iveală din adâncul ființei sale, a devenit ca o „furnică”, grăbită să își construiască în bună rânduială și cu migală un „palat” cu multe încăperi și tot atâtea fațete ale fericirii, între care un loc de cinste îl are fericirea de-a putea suferi, fără murmur și fără șovăire, spunând: „Suferința, ea curăță ca o flacăra”.

Pe patul ultimelor clipe de viață, mi-a mărturisit: „Dacă tot necuprinsul s-ar prăbuși peste mine, ar fi prea puțin pentru cât L-am supărat pe Dumnezeu; și dacă, a doua oară, nu-mi va mai da șansa unei asemenea suferințe pentru păcatele mele?”.

Mergeam împreună la biserică, odată întors la matca drepte credințe, ca să ne rugăm și să-I mulțumim Domnului. Lacrimi de pocăință și de fericire îi brăzdau fața când era singur cu Dumnezeu. Era fericit că a fost posibil să Învie Hristos în el. Drumurile lui erau la biserică, în special, Patriarhia, Mănăstirea Antim și Mănăstirea Cernica, unde adeseori rămânea noaptea la slujbe sau la așezămintele sociale pentru bătrâni și copii. Ar fi vrut să-i cuprindă în inima sa încăpătoare pe toți sărmanii lumii, în chipul cărora Îl vedea întotdeauna pe Hristos. Dacă nu am cum să demonstrez altfel, măcar aceste fapte ne pot duce cu gândul că el trăia așa cum știa. *Epifania*, copilul său drag, este o încununare a biruinței asupra păcatului și a sincerității lui creștine. Dacă Mântuitorul ne spune că nici un fir de păr din capul nostru nu scapă nenumărat, cum s-ar fi putut întâmpla apariția acestei cărți la Iași, dacă nu din voia Domnului și a Sfintei Cuvioase Parascheva, la care el avea atâta evlavie, încât m-a trimis la ea, pe 14 octombrie 1978, ca să-i ating sfintele ei moaște cu o lumânare de ceară, care avea să-i fie făclie la plecarea dintre noi. Rememorez ultimele trei zile din viața lui: durerile erau insuportabile, dar el zâmbea. O bucurie duhovnicească

aparte îi lumina chipul. În ziua Bunei Vestiri a anului 1979, pentru că el era pe ultimii metri ai răbdării, și-a amintit cum a postit postul Paștelui, în 1978, numai cu Sfânta Împărăție, anafură și agheasmă, ca să poată reuși la Teologie, la Sibiu, unde a intrat cu media 9,95, dar a fost respins dosarul la Culte, din motive lesne de înțeles; și cum îmi citea nopți în șir fiecare cuvânt din *Epifania*, cum citeam, cum povesteam, cum ne bucuram de fiecare vers, toate fiind ale lui, nimic al meu. Înainte de a ajunge la Antim să mă împărtășesc, m-am oprit pe la el. Se deshidrata. Apa pe care o elimina prin pori trecuse prin saltea și făcuse baltă sub pat. Durerile erau cumplite, dar el mai avea putere să zâmbească. M-a rugat să-l determin pe părintele arhimandrit Sofian, starețul Sfintei Mănăstiri Antim și duhovnicul nostru, să vină după Sfânta Liturghie și să-l împărtășească pentru ultima dată. I-am îndeplinit rugămintea.

Eu am observat că, în mașină, părintele Sofian era extrem de atent cu servieta, dar nu bănuiam nimic din ce va urma. O lumină caldă învăluia camera, cu toate obiectele dezordonate ce-o mobilau (fiind duminică, nici la reanimare nu se făcuse curat) și cărora eu încercam să le dau o rânduială. Părintele Sofian avea un zâmbet inconfundabil; parcă răsărea soarele când îl vedeai. Atunci m-a oprit și mi-a spus, zâmbind: „Lucia, soarele răsare și apune peste toate lucrurile curate și peste cele murdare la fel”. Apoi, cu atenție și o solemnitate aparte, și-a scos din servieta Sfântul Potir și l-a așezat pe noptieră, cu grijă, pentru a nu se zdruncina, pentru că avea ceva în el: Sfânta Împărăție din acea zi. Și-a îmbrăcat cu multă evlavie toate veșmintele, cum se procedează la Sfânta Liturghie, cu rugăciune după fiecare veșmânt. Îl priveam fascinată cum și-a pus crucea de arhimandrit. Totul părea ireal, în acea lumină blândă și învăluitoare. Mi-a făcut semn să ies, ca să-l mărturisească pe Daniel. Deși nu uita să se spovedească cât mai des, el a stat cu părintele Sofian aproximativ două ore.

Pentru că Daniel avea perfuzie pe partea dreaptă, am fost chemată să-i țin lumânarea de la Sfânta Cuvioasă Parascheva. Am văzut în acel pat un om cu adevărat fericit, inundat de lumina care acum învăluia patul. L-am condus pe părintele Sofian cu un sentiment de bucurie desăvârșită.

După-amiaza au venit toți scriitorii, în frunte cu Eugen Jebeleanu. La întrebarea lor: „Daniel, cum te simți?”, el a răspuns: „Din moment

ce-L am pe Hristos în mine, cum aş putea fi, decât fericit?”. Cum ar fi putut să fie altfel, din moment ce zicea: „Om sunt, atât voi fi în Dumnezeu” sau „Dumnezeule, cum Îți voi mulțumi?/ Iată, sunt fericit,/ oameni, înțelegeți, eu, azi, acum sunt fericit!/ În lumea pe care-o știți, în vremea pe care-o știți/ am simțit Blândețea lui Dumnezeu.../ O, de nu s-ar mai întuneca sufletul meu!”, sau: „Eu am fost mort și am înviat!”, sau: „E o conspirație a celor fericiți, ați observat? ei, da!”, sau: „Fericire,/ ca un vâl acoperind chipul,/ căci, altfel,/ cum ar putea carnea să rostească cuvintele?”. „Cu siguranță că ușa inimii lui,/ s-a deschis în desimea de raze,/ că nu sunt uși asemenea Soarelui.”

Îi dăruise Dumnezeu atât de mult har, încât cunoștea și reproducea capitole întregi din *Sfânta Scriptură*, *Psaltire*, *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin, *Filocalie*, Sfinții Părinți și, mai cu seamă, părintele Stăniloae.

Suntem din nou la spital. Scriitorii au rămas întristați pe culoar (dacă ar fi bănuit măcar, cât de mult îi iubea Daniel!), atunci când Daniel le-a spus: „Doresc să rămân singur, cu sora mea, am ceva personal să-i spun”. Mi-a dictat șapte poezii, care urmau să apară în „Luceafărul” în ziua înmormântării lui. Mi-a spus: „Eu voi pleca miercuri, iar sâmbătă mă veți înmormânta”.

Avea multe de spus; în ultimul timp, ideile îi veneau ca o avalanșă în cap, de nu le putea nici opri, nici ordona. De aceea, de multe ori îmi dicta mie, era ceva obișnuit de acum. Zicea: „Blândețea candelii îi arde/ în inima ce nu mai știe/ nimic asemeni, în iubire, pe pământ/ Doamne, știu, vom muri/ dar câtă splendoare!”. Lui Daniel i se dusesese vestea în toate spitalele din București, care știau că există un tânăr care are cancer, dar nu se vaită. Într-o după-amiază stătea în pat cu perfuzia pe mâna dreaptă. Deodată, s-a deschis ușa și s-a pomenit în cameră cu o mogâldeță care înainta – imposibil de imaginat, cum (?) – „cu viteza melcului” spre patul lui Daniel, care aștepta să vadă ce se va întâmpla. Ajunsă în dreptul patului, s-a ridicat cu multă greutate, prinzându-și mâinile de pat. Era o făptură albă, blondă, cu ochii albaștri, din care izvorau lacrimile în chip nesilit. L-a întrebat: „Tu ești chiar Daniel?” „Da, eu sunt.” „Eu mă numesc Dietle (?); am scleroză în plăci, cu complicații, sunt paralizată, nu am șanse de vindecare și am dureri insuportabile! M-am hotărât să mă sinucid. Dar mi-am zis că, înainte de-a

o face, măcar să te văd; am auzit că nu te vaiți; eu mă vait, încât nici să mă vait nu mai am putere, sunt sleită de tot și-s deznădăjduită. Pentru ce să mai trăiesc! N-am nici o motivație! Am adus cel mai de preț lucru pe care-l am, să ți-l dăruiesc: o Biblie (care era protestantă, fără sfânta cruce pe ea). Spune-mi, cum faci tu, cum reușești să nu te plângi? N-ai dureri? Ce ai?” „Credință ortodoxă; mulțumesc pentru Biblie, dar noi nu avem voie să ne uităm pe ea. Uite-o pe-a mea, este cu Sfânta Cruce pe ea și are aprobarea Sfântului Sinod. Diferă de-a ta. Are puterea de a mântui. Îți amintesc lucruri în care n-ai avut cum să crezi. Noi avem șapte Sfinte Taine, credem în Mântuitorul, Maica Domnului, Sfânta Cruce, Sfinți, Biserică, Sfintele Taine. Vezi, Mântuitorul atât de *smerit* era, încât S-a întrupat din Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a *născut* într-un staul de vite, ca nimeni altul. A trăit printre noi, a făcut *minuni*, ca *nimeni altul*, iar oamenii L-au «răsplătit» cu *răstignirea* pe *Cruce*. Când a Înviat, iadul s-a cutremurat din temelii, neputând să primească atâta Lumină. Icoana ortodoxă a Învierii se numește «Anastasia».” Atunci ea i-a zis: „Aș vrea să mă *botez* și eu și să mă cheme Anastasia”. Cu o lună înainte de a pleca dintre noi, Daniel a găsit putere să meargă cu Dietle la un duhovnic important, făcând un drum de șapte sute de kilometri pentru a se boteza... Anastasia.

Sau: „Tu./ De peste cuvinte,/ de peste cer,/ o, Doamne,/ cât mi-ai fost de-aproape/ în veacul acesta/ de sete și fier” – apoi a stat puțin și mi-a spus: „Vezi, tu, Lu, eu am scris *numai despre Dumnezeu*, eu vreau să se folosească de asta toți cei ce nu-L cunosc. Spune fraților noștri: «Ar trebui să vă schimbați, ar trebui să-L iubiți pe Dumnezeu mai mult decât pe voi». Cea mai mare greșală pe care-o fac oamenii aceasta este: că se iubesc pe ei mai mult decât pe Dumnezeu. Ce n-a făcut El pentru noi? A venit ca un OM, a făcut minuni ca nimeni altul, a murit pe Cruce, răstignit, apoi a Înviat! Ne-a dat posibilitatea să-I devenim *frați* prin înfierea Tatălui și ne-a *cerut* doar să-L *iubim*, pe El și pe frații noștri!

De aceea, pentru că astea-s vremurile, lasă cuvântul *Doamne* să se subînțeleagă, ca să nu lezăm anumite sensibilități și să se ivească ceva rău pentru voi, că eu tot mă duc. Dar tu să știi că nu a rămas nici o poezie neadresată lui Dumnezeu. Acum nu mai pot. Am scris multe cu stângă. Sunt idei. Dă-le titluri, așază-le în pagină. Ți le dăruiesc ca amintiri de familie. În cazul în care ți se va condiționa

aparitia *Epifaniei de Entropia* ori vei fi amenințată sau obligată să le dai cui nu trebuie, ești liberă să le distrugi, să le arzi. Nu vreau să te împovărez cu ceva peste puterile tale; șapte saci de manuscrise din *Entropia* le-am distrus. Dacă mai găsești ceva de genul acesta, vezi să nu rămână. Știu că, mama fiind atât de bolnavă, tu nu ai timp. De aceea nici nu cred că te vei ocupa de ele prea curând. Măcar triază-le, că eu n-am mai avut timp de asta. Dacă-ai fi trăit, ai fi fost preot, ar fi fost cel mai bine dacă tu și cu mama ați fi vrut să mergeți la mănăstire. Dacă m-ar fi vindecat Dumnezeu – cum numai *El știe* –, m-aș fi dus în genunchi la Cernica; știi doar, că din cauza citostaticelor eu nu mai pot procrea. Să nu fii supărată pe mine pentru că ți-am lăsat o asemenea moștenire pe cap, cu toate că este foarte greu pentru tine să te descurci cu toate câte le ai zilnic de făcut. Ți-aș fi recunoscător dacă ți-ai face timp mai curând pentru ele. Să-ți rămână amintiri de familie.

Niciodată să nu-L lași pe Hristos întemnițat în întuneric în inima ta. Lasă-L să Învie! Citește Filocaliile, pe Sfântul Ioan Damaschin și pe părintele Stăniloae; când poți, fă-ți timp! Eu mă voi ruga pentru voi întotdeauna. Important este să vrei să faci voia Domnului.

Am folosit unele cuvinte atât de dure pentru vremurile acestea, că mi-e teamă pentru tine. Dar să știi un lucru, numai tu vei înțelege ce-am scris; altora li se vor părea atât de ne semnificative, încât nu le vor acorda mare atenție, ca să nu ți le ia. Va trebui să postești și să te rogi ca să le înțelegi. Îți mulțumesc din toată inima pentru tot ce-ai făcut și vei mai face pentru mine. La Judecată nu va rămâne nimic ascuns.”

Scriitorii știau că Daniel merge la biserică pentru că adeseori vorbea cu ei despre Dumnezeu și minunea *Credinței*. Îmi amintesc că, adeseori, marele poet Nichita Stănescu îi cerea să se roage pentru el; și unei poete îi răspundea: „Să vorbesc cu mama, că eu sunt prea ticălos”. Odată ne-am întâlnit cu un medic care era și scriitor. Acesta avea ascită, o culoare de om bolnav de icter (bătea într-un ocră), era umflat tot, dar mai ales la abdomen, fuma neînțecat și ne-a spus (având competența unui medic care a consultat mulți specialiști, colegi de breaslă) ca un om lipsit de nădejde: „În cel puțin două săptămâni voi muri”. Daniel i-a spus: „Mie mi s-a terminat firul vieții, dar ție nu. Dacă te lași de fumat și noi ne rugăm pentru tine, te întorci la Dumnezeu peste două săptămâni. Dacă

nu mori, vii la părintele Sofian să te spovedești?”. „Să nu mor este imposibil. Eu mă lăsasem de fumat și mi-am zis că acum tot voi muri; ce rost mai are să mă abțin de la ceva?” „Acum îți va fi îngrozitor de greu să te lași, pentru Dumnezeu. Dacă ai fi urmat prescripții medicale sau diete nu era nici o problemă.” Țin să precizez că acum câțiva ani m-am întâlnit cu acea persoană, care mi-a spus că se va călugări.

Daniel nu făcea politică. Se ruga, ca și noi, pentru conducători – conform celor spuse de Sfântul Apostol Pavel – și atât. Dacă ar fi trăit la Revoluție, probabil că s-ar fi dus la Intercontinental, unde s-a trecut cu tancurile peste studenți; așa cum, în 1977, după cutremur, pleca în fiecare zi pe jos, în centru, ca să ajute la ceva, la dărâ-mături, să scoată oamenii de sub ele. Manuscrisele lui Daniel au stat douăzeci de ani în chilia părintelui Sofian, iar când acela a plecat în străinătate să picteze, eu le-am luat cu mine pe schele, la lucrările din Moldova. Părintelui Stăniloae i-am dus o carte după Daniel, dar totul a fost făcut în grabă; numai ce-am înțeles la prima vedere. Se înțelege că manuscrisele conțineau mult mai multe idei decât am descifrat eu. Luni și marți, mi-a mai dictat poezii. Regretatul compozitor Corneliu Cezar și-a petrecut nopțile ultimelor două săptămâni alături de el.

Miercuri dimineața am plecat cu Adina Cezar să luăm cele necesare pentru înmormântare. Când ne-am întors, medicul de la reanimare m-a chemat și mi-a mărturisit că niciodată n-a mai întâlnit un asemenea bolnav atât de bun și blând, cu un chip atât de luminos ca Daniel. Și chiar faptul că, în urmă cu un an, murise acolo un băiat de 27 de ani, cu aceeași boală ca și Daniel, și timp de o lună de zile urlase atât de tare, neconținut, întrucât sedativele nu-și mai făceau nici un efect, iar vecinii spitalului ajunseseră la paroxism, iar despre personal nici nu se mai poate vorbi. Daniel însă infirma orice diagnostic cu felul său de-a fi. Apoi mi-a spus îngrijorat: „Mi-e milă de tinerețea dumneavoastră. Noi nu știm cauza bolii lui Daniel și nici ce are, pentru că, din punct de vedere clinic, nu se comportă conform simptomelor bolii; dar pentru că are plămânii inundați în lichid și de vreo două săptămâni respiră cu o bucată din plămânul drept, credem că va avea o moarte îngrozitoare, că va muri prin sufocare. Și pentru că m-am gândit că nu veți rezista să-l vedeți contorsionându-se, m-am gândit să vă dau

niște medicamente ca să puteți trece peste acest moment greu și să vă rog să plecați acasă, urmând să veniți mai târziu.”

Eu însă i-am spus: „Domnule doctor, de opt luni de zile am murit și am înviat în fiecare zi alături de fratele meu, cum aş putea pleca tocmai acum? Rămân până la sfârșit, fie ce-o fi!”.

Lângă el se aflau Adina Cezar și arhitecta Mariana Antonescu, colega lui Daniel. Femeia de serviciu a intrat să curețe camera, iar Daniel i-a mulțumit. Aceasta a plecat plângând în hohote, pentru că nimeni nu-i mulțumise vreodată pentru ceea ce făcea. Lângă Daniel, de-o parte și de alta erau doi bolnavi cardiaci, care aveau mare nevoie de aer. Era cam răcoare în salon și geamul era în spațele lui; cu toate acestea, el mi-a făcut semn, rugându-mă să-l deschid pentru dâșii.

La un moment dat, Daniel m-a rugat să-l înduplec pe medic să vină să-i scoată pentru câteva secunde perfuzia pe care o avea la mâna dreaptă de trei zile și pe care o suporta cu stoicism, pentru că dorea să se închine. Mi-a precizat să insist de trei ori. Eu nu prea vroiam, deoarece mi-era frică, dar i-am îndeplinit totuși rugămintea. Doctorul mi-a răspuns consternat: „Eu sunt medic și jurământul lui Hypocrate mă obligă să mențin perfuzia bolnavului până-n ultima clipă a vieții lui; dacă i-o scot eu, ar însemna să-l omor, dacă și-o scoate el, se sinucide; nu-l pot ajuta cu nimic”.

Când m-am întors și i-am spus cele pe care le aflasem, a devenit extrem de grijuliu să nu se deranjeze cu ceva perfuzia; a dat pătura la o parte și ținea mâna crispată pe marginea de fier a patului. Îi priveam mâna învinețită. El mi-a spus: „Uită-te bine la perfuzie, să nu se zică vreodată că m-am sinucis”. Apoi, cu un efort supraomenesc, s-a închinat cu mâna stângă. Mi se părea că gestul nu se mai termina. Ulterior, am găsit o poezie care preciza cu exactitate acest moment: „nu știa că o să moară/ într-o amiază fără nume,/ când mâinile-i vor fi atât de grele,/ încât, până la frunte va fi o veșnicie de străbătut!”.

După aceasta, mi-a spus să-i aduc și să-i aprind lumânarea de ceară de la Sfânta Cuvioasă Parascheva, cu care se și împărtășise. Eu i-am aprins-o și i-am ținut-o în mână. Bolnavul din dreapta, cu mare efort, a coborât din pat pe coate și pe genunchi, ca să-i țină lumânarea. Plângea și spunea: „Am avut un băiat de vârsta lui care a murit într-un accident de mașină; și unui bărbat nu trebuie să-i țină lumânarea decât un alt bărbat”.

Apoi am vrut să ne rugăm: eu am deschis Psaltirea la Psalmul 118: „Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în căile Domnului”, iar Mariana a deschis cartea de rugăciuni la: „Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace...”.

Nu ne puteam opri lacrimile, care ne curgeau nesilite, pe față și-n suflete. Doctorul a deschis ușa și m-a chemat pe mine să-mi spună să-i sting lumânarea, ca să nu se impresioneze prea tare. Eu i-am spus: „Nu pot face asta, el m-a rugat să i-o aprind”. M-am reîntors la Daniel, pentru că ne-a văzut că plângeam, a ridicat capul de pe pernă și, cu un efort de neînchipuit, ne-a spus clar și răspicat: „Rugați-vă!”. Apoi a apărut o singură linie pe monitorul EKG. A plecat la Domnul în ziua de 28 martie 1979, la vârsta de 33 de ani.

Daniel îi spusese regretatului Ioan Alexandru că el își dorește să fie „înmormântat la Cernica, nu la Străulești, unde erau înmormântați scriitorii”. Ioan Alexandru a vorbit cu PS Antonie Plămădeală (pe atunci episcop-vicepatriarhal la București), și Preasfinția Sa nu numai că i-a aprobat locul de veci, dar a și venit să slujească la înmormântare, alături de douăzeci și cinci de clerici, printre care se aflau și regretații: IPS Bartolomeu Anania (pe atunci părintele Valeriu), părintele Sofian Boghiu, părintele Ilarion Argatu, părintele Nicodim Bujor și alți părinți de seamă. În Biserica „Sfântul Nicolae” din Ostrov au fost prezenți aproximativ o sută de preoți. Daniel, a treia zi de la deces, era roz la față și zâmbea. Te așteptai să se ridice din sicriu.

Cuvintele mele sunt prea sărace și conțin prea puțină încărcătură emoțională în ele pentru a putea aduce mulțumirile cuvenite Bisericii drept-slăvitoare creștine, care a avut grijă de Daniel și de mine. Într-adevăr, numai Biserica poate înțelege așa cum se cuvine trăirea și opera lui.

Cu adâncă recunoștință, mulțumesc tuturor celor care s-au implicat în apariția acestei cărți, pentru eternitate. Binecuvântați și iertați, rogu-vă!

Cu toată evlavia,
Lucia TURCEA